

УДК637.134 (477.63)

Д.В. Шиян, д-р екон. наук, професор

А.Е. Антонова, магістр

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

ВПЛИВ РІВНЯ ПРОДУКТИВНОСТІ КОРІВ НА ЗАГАЛЬНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА

Постановка проблеми. В сучасних умовах для України актуальною проблемою є покращення та збалансування раціону харчування населення. Одним із проблемних моментів при цьому є те, що середньостатистичний українець споживає менше молочних продуктів, ніж повинно бути за рекомендаціями вчених. Відтак єдиний реальний шлях виправлення цієї ситуації є розвиток галузі молочного скотарства в нашій державі. Слід відмітити, що останні 10-15 років в даному напрямку мали місце окремі позитивні тенденції. Зокрема, у 2013 р. було вироблено 11488,2 тис. т молока, що на 9,24 % менше, ніж у 2000 р. За цей же час продуктивність 1 голови молочного стада зросла з 2359 до 4446 кг/гол., а чисельність поголів'я зменшилася з 4958 до 2508 тис. голів [1, 2].

Однак ці тенденції не дозволяють кардинально вирішити дану ситуацію. Її зміна можлива лише за умов створення дієвого механізму,

який дозволить суб'єктам господарювання отримувати стабільні доходи від інвестицій в галузь молочного скотарства. Відтак одним із стратегічних завдань держави на даному шляху є створення чітких «правил гри» на аграрному ринку та прозорих умов відносно його регулювання, в тому числі і на ринку молочної продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасній літературі економічним проблемам розвитку молочного скотарства приділяється значна увага. Зокрема, П.С. Березівський надає значної уваги показнику виробничих витрат на 1 голову, оскільки, на його думку, дані витрати акумулюють у собі кількісне вираження впровадження досягнень науково-технічного прогресу [3]. М.Ф. Соловійов і А.А. Романенко також відзначають, що незадовільний стан розвитку молочного скотарства в сільськогосподарських підприємствах України зумовлений скороченням і зниженням якості кормових ресурсів, що виділяються для розвитку галузі [4]. В результаті досліджень Н.І. Шиянта Н.С. Ляліна виявили, що погіршення стану галузі молочного скотарства здебільшого провокується поступовим зменшенням масштабів виробництва, різким зниженням інтенсивності ведення галузі [5]. О.А. Гордієвич також виявив залежність показників економічної ефективності виробництва молока від рівня витрат, адже з підвищенням витрат спостерігається лінійне зростання продуктивності тварин та собівартості молока. При цьому він зазначає, що важливо знайти той рівень витрат, за досягнення якого продуктивність тварин уже не збільшується, а собівартість, навпаки, зростає, рівень окупності знижується [6].

Постановка завдання. Метою даної роботи є оцінка впливу фактору концентрації виробництва в молочному скотарстві на його ефективність.

Виклад основного матеріалу досліджень. Для досягнення вищезазначеної мети було проведено групування 54 підприємств Дніпропетровської області на 6 груп за рівнем удою від 2000 кг до більше 6000 кг на 1 голову (таблиця).

В якості залежних показників були прийняті наступні: поголів'я корів, середній удій на 1 голову, витрати на 1 голову всього, витрати корму на 1 голову, дохід та прибуток на 1 голову, рентабельність виробництва. Однак головною метою все ж таки була оцінка того, в якій мірі взаємопов'язані концентрація виробництва та продуктивність тварин. Відповідь на це питання дає другий показник, а саме чисельність річного поголів'я. В даному випадку слід констатувати поступове нарощення кількості голів водночас із зростанням рівня їх продуктивності. Зокрема, у групі з удоєм до 2000 кг/гол. в середньому на одне підприємство припадало 34 голови, у групі з рівнем продуктивності 2000-3000 кг/гол. –

вже 68 голів. У групі з продуктивністю 3000-4000 кг/гол. припадало 191 голова, а в останній групі, з рівнем продуктивності більше 6000 кг/гол., – вже 618 голів. Таким чином даний зв'язок є доволі тісним (рис. 1).

Вплив продуктивності корів на ефективність виробництва молока на підприємствах Дніпропетровської області у 2013 р.

Показник	Групи підприємств за рівнем удою молока на 1 голову, кг / гол.						у середньому по сукупності
	I	II	III	IV	V	VI	
	до 2000	2000-3000	3000-4000	4000-5000	5000-6000	більше 6000	
1	2	3	4	5	6	7	8
Кількість підприємств у групі	7	9	11	14	6	7	54
Поголів'я корів у середньому на підприємство, гол.	34	68	191	441	225	618	274
Середній удій на 1 голову, кг	944	2421	3525	4364	5296	7516	4011
Витрати на 1 голову всього, тис. грн	1,80	7,84	10,10	13,89	12,17	22,05	15,13
Витрати корму на 1 голову, тис. грн	1,22	4,02	4,84	6,10	7,07	12,43	7,69
Дохід на 1 голову, тис. грн	2,74	7,52	11,11	15,10	17,63	31,52	15,02
Прибуток на 1 голову, тис. грн	0,99	0,60	1,46	0,27	4,40	6,19	2,56
Рентабельність виробництва, %	56,28	8,63	15,12	1,84	33,27	24,46	15,92

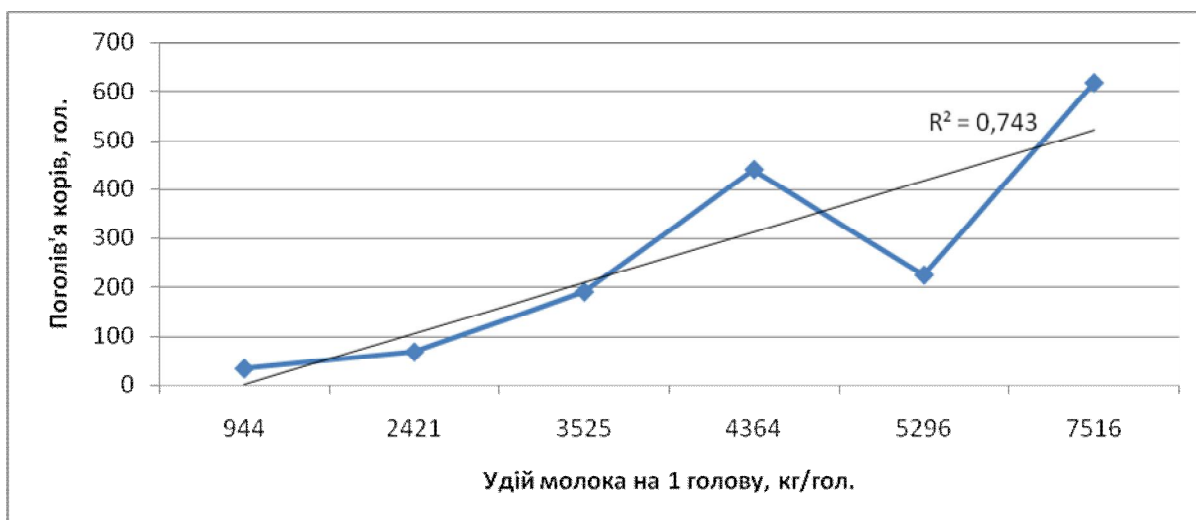


Рис. 1. Графік залежності продуктивності тварин від чисельності молочного стада

В основі цього, як свідчать дані дослідження, лежить висока інтенсивність виробництва. Зокрема, величина витрат на 1 голову в останній групі з найбільшою продуктивністю дорівнювала 22,05 тис. грн, а витрат корму – 12,43 тис. грн. В I групі з найменшою продуктивністю тварин ці витрати відповідно становили 1,8 тис. грн та 1,22 тис. грн. Однак значна величина витрат дозволяла підприємствам отримувати відповідні доходи та прибутки (рис. 2, 3).

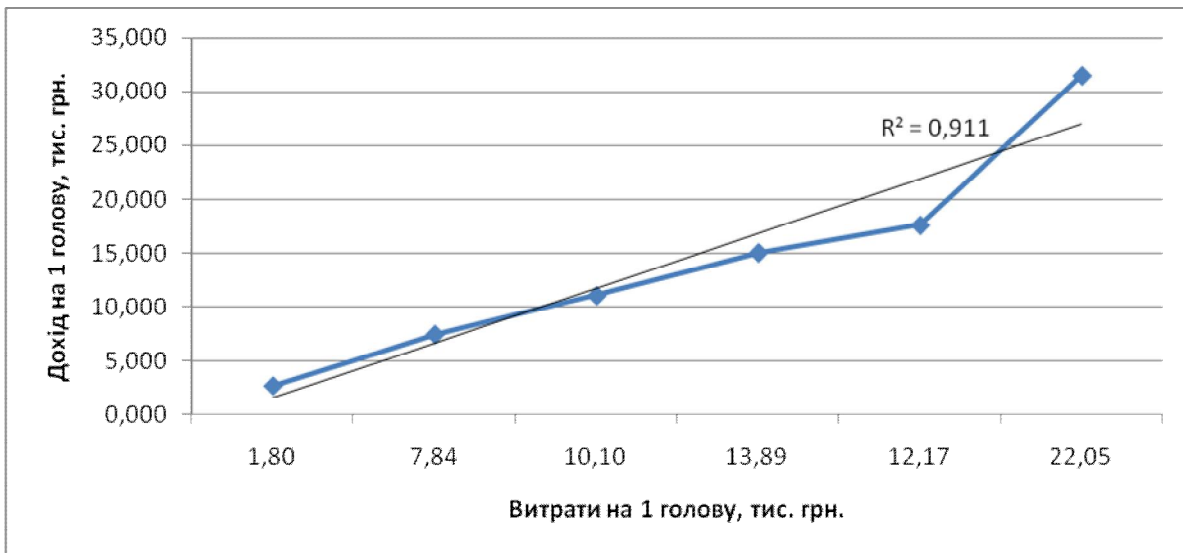


Рис. 2. Залежність доходу від величини витрат на 1 голову в сільськогосподарських підприємствах Дніпропетровської області

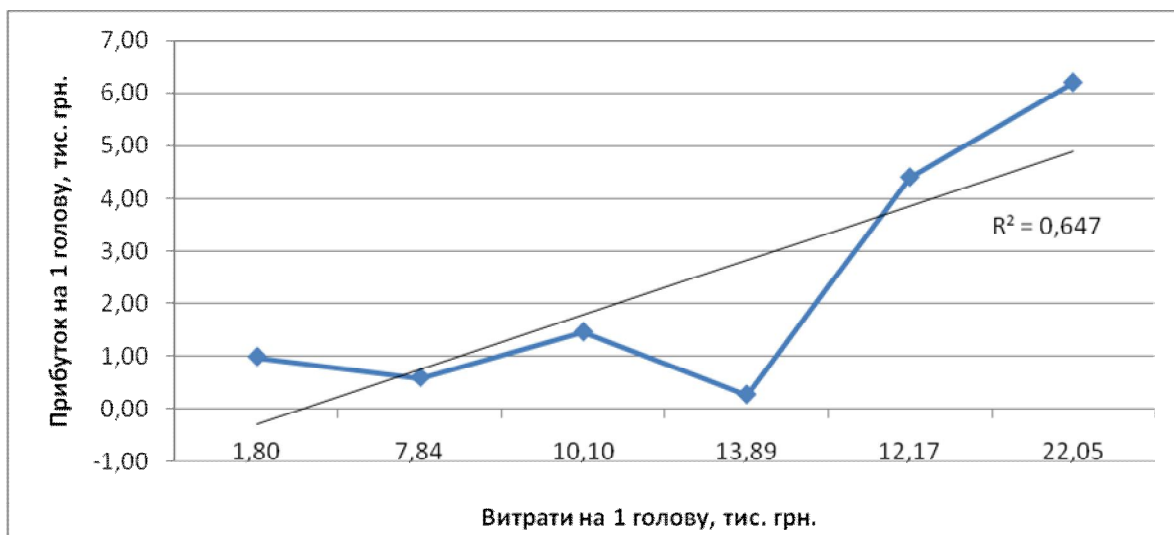


Рис. 3. Залежність прибутку від величини витрат на 1 голову в сільськогосподарських підприємствах Дніпропетровської області

Саме в останніх двох групах з найбільшою продуктивністю величина прибутку в середньому на 1 голову виявилась найбільшою. В групі з

продуктивністю 5000-6000 даний показник дорівнював 4,40 тис. грн, а у групі з продуктивністю більше 6000 – 6,19 тис. грн. Хоча рівень рентабельності виявився найвищим в I групі, однак і в останніх двох групах він був доволі суттєвим – 33,27 та 24,46 % відповідно. Враховуючи абсолютну суму прибутків, отриманих на 1 голову, саме останні 2 групи дозволяли підприємствам отримати найвищу економічну ефективність від виробництва молока.

Висновки. Таким чином, проведений аналіз засвідчив, що найбільша ефективність виробництва молока за такими ключовими факторами, як середньорічний удій на 1 голову, дохід від реалізації продукції на 1 голову та прибуток на 1 голову, досягається в великих підприємствах, які мали значну кількість молочного стада. Виходячи з цього, саме подібні підприємства повинні в майбутньому стати базовими елементами в програмах розвитку галузі молочного скотарства в Україні.

Бібліографічний список: 1. Сільське господарство України: Стат. збірник / за ред. Н.С. Власенко. – К.: Держкомстат України, 2014. – 400 с. 2. Україна у цифрах 2013: Стат. збірник. / за ред. О.Г. Осауленко. – К.: Державна служба статистики України. – 2014. – 240 с. 3. Березівський П.С. Напрями інтенсифікації розвитку сільськогосподарських підприємств / П.С. Березівський, Н.П. Особа // Економіка АПК. – 2009. – № 6. – С. 18–25. 4. Соловійов М.Ф. Романенко А.А. Економічний механізм інтенсифікації молочного скотарства // Вісник ХНАУ. – 2007. – № 2. – С. 236-245. 5. Шиян Н.І. Організаційно-економічний механізм формування прибуткового виробництва продукції скотарства : монографія / Н.І. Шиян, Н.С. Ляліна. – Х.: КП «Міськдрук». – 2011. – 287 с. 6. Гордієвич О.А. Вплив виробничих витрат на показники ефективності молочного скотарства регіону / О.А. Гордієвич // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2013. – № 4. – С. 125-129.

Шиян Д.В., Антонова А.Э. Влияние уровня производительности коров на общую эффективность производства. Целью работы является оценка влияния фактора концентрации производства в молочном скотоводстве на его эффективность. Предмет работы – проблемы влияния производительности коров на общий уровень эффективности производства. Результаты исследования показывают, что существует довольно тесная связь между поголовьем коров и уровнем удоя на одну голову. Величина коэффициента детерминации между показателями затрат и уровнем прибыльности свидетельствует о среднем уровне тесноты связи между данными факторами. Наивысший уровень тесноты связи

наблюдается между группирующим фактором и доходностью на одну голову. Делается вывод о том, что именно крупно товарные предприятия должны выступать в качестве базовых центров для дальнейшего наращивания производства молока в Украине. Результаты исследования могут быть использованы в отрасли сельского хозяйства, в частности на сельскохозяйственных предприятиях, одним из видов деятельности которых является молочное скотоводство.

Shiyan D., Antonova A. The influence of cows' productivity level on the total production efficiency. The goal of the article is estimation influence production level concentration on the cattle milk efficiency. The article subject is problems of cows' productivity influence on the total production efficiency level. Research results show that enough close tie between cattle head and productivity level per one head is exist. Determination coefficient value between costs value and profit level display middle level between this factors. The highest close tie level is discovered between grouping factor and income level per one head. The conclusion drawn is that in future exactly large-scale farm enterprises are to be the basic centers for raising milk production volumes in Ukraine. Research results can be used in agriculture branch, in particular for agriculture enterprises, which work in cattle milk.